Valiokunnan lausunto MmVL 28/2026 vp─ E 37/2026 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto lannoitetoimintasuunnitelmasta

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto lannoitetoimintasuunnitelmasta (E 37/2026 vp): Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- neuvotteleva virkamies Titta Berlin, maa- ja metsätalousministeriö
- erikoistutkija Sari Luostarinen, Luonnonvarakeskus
- osastonjohtaja Sari Putkiranta, Ruokavirasto
- asiantuntija Max Schulman, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- myyntijohtaja Tuomas Latomäki, Viljelijän Berner Oy

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- työ- ja elinkeinoministeriö
- ympäristöministeriö
- Huoltovarmuuskeskus
- Elintarviketeollisuusliitto ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC rf
- Suomen Biokierto ja Biokaasu ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- Suomen Vesilaitosyhdistys ry
- Neova Oy
- Soilfood Oy
- Yara Suomi Oy

Hyväksytty
3.2

Valiokunnan lausunto MmVL 28/2026 vp

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komissio julkaisi 19.5.2026 tiedonannon lannoitetoimintasuunnitelmasta ”Kumppanuus EU:ssa tuotettujen lannoitteiden saatavuuden, kohtuuhintaisuuden ja strategisen riippumattomuuden varmistamiseksi” (COM(2026) 310 final) (engl. Fertiliser Action Plan: Partnership for ensuring the availability, affordability and strategic autonomy in home-grown EU fertilisers).

Valtioneuvoston kanta

Suomi pitää tervetulleena komission tiedonantoa lannoitetoimintasuunnitelmasta. Tämänhetkinen geopoliittinen tilanne osoittaa, että tarvitaan konkreettisia toimia Euroopan unionin huoltovarmuuden ja maatalouden kannattavuuden vahvistamiseksi.

Tiedonannon tavoitteet ovat kannatettavat. Suomi katsoo, että EU:n on tehtävä toimia lannoitteiden saatavuuden, kohtuuhintaisuuden ja lannoitesektorin kestävyyden vahvistamiseksi huomioiden kriittisten ravinteiden, erityisesti fosforin, rajallisuus. Lisäksi lannoitteiden kotimaisen tuotannon lisääminen ja ravinteiden hallinnan kehittäminen on tärkeää. Suomi katsoo, että tilanteen helpottamiseksi tarvitaan sekä lyhyen että keskipitkän aikavälin toimenpiteitä.

Lyhyen aikavälin toimenpiteet

Lyhyen ajan toimenpiteistä Suomi pitää keskeisinä niitä toimia, joilla taataan viljelijöiden maksuvalmius. Komission tulisi pikaisesti valmistella jatkotoimia viljelijöiden maksuvalmiuden helpottamiseksi esimerkiksi joustavampien tukien ennakkomaksujen kautta.

Suomi katsoo, että maatalouden kriisivaraus on tarvittaessa aktivoitava. Suomi kuitenkin korostaa, että kriisitukien maksu pitää toteuttaa mahdollisimman joustavasti. Joustavuutta ennakkomaksujen ja kriisitukien maksamisessa lisättäessä tulee huomioida hyvän taloushallinnon sekä kurinalaisen budjetoinnin periaatteet.

Ehdotettujen tilapäisten valtiontukipuitteiden osalta, Suomi voi lähtökohtaisesti kannattaa ehdotettuja joustoja maa- ja kalatalouden alkutuotantoon. Tuen kohdistaminen ylimääräisiin kustannuksiin on perusteltua ja tarpeellista kilpailuvaikutuksen rajaamiseksi. (E 22/2026 vp)

Suomi korostaa, että Euroopan ja maailman lannoitemarkkinoiden kehitystä on seurattava tarkkaan.

Keskipitkän aikavälin toimenpiteet

Suomi katsoo, että monet komission ehdotukset keskipitkän aikavälin toimiksi ovat kannatettavia. Suomi pitää tärkeänä komission pyrkimystä edistää sujuvaa ja ennakoitavaa sääntely-ympäristöä. Lisäksi Suomi pitää tärkeänä, että lannoitetoimintasuunnitelmassa esitetyt tavoitteet ravinteiden kierrätyksen osalta johtavat muutoksiin ja johdonmukaisuuteen myös Euroopan unionin omassa lainsäädännössä ja ohjauskeinoissa.

Valiokunnan lausunto MmVL 28/2026 vp

Strategisten riippuvuuksien purkamisen näkökulmasta Suomi pitää tärkeänä EU:n lannoiteomavaraisuuden vahvistamista sekä kierrätyslannoitteiden että muiden lannoitteiden osalta. Keskeistä on vahvistaa EU:n oman lannoitetuotannon kilpailukykyä, huolehtia tuotteiden kohtuuhintaisuudesta sekä purkaa ravinnekierrätyksen esteitä. (E 10/2026 vp)

Suomi pitää ravinteiden kierrätystä / ravinnekierron sulkemista tärkeänä ja kannattaa pyrkimystä tehostaa typen ja fosforin käyttöä biotalouden järjestelmissä ja arvoverkoissa innovaatioiden ja parhaiden käytäntöjen avulla. Samalla tulisi tarkastella myös mahdollisuutta eri säädösten rajapintojen selkeyttämiseen ja säädösten yhteen toimivuuden parantamiseen kierrätyslannoitteiden, biokaasun ja biometaanin osalta. (E 14/2026 vp).

Suomi pitää tärkeänä, että lannoitteiden resurssitehokasta käyttöä ja vesistökuormituksen minimointia edistetään perustamalla toiminta vahvaan tietopohjaan.

Suomi pitää hyvänä, että jätevesilietteiden ja muiden orgaanisten jätevirtojen ravinteille pyritään asettamaan kierrätystavoitteita, erityisesti typen osalta. Suomi tukee komission tavoitetta edistää fosforin ja typen talteenottoa orgaanisista jätevirroista sekä arvioida ravinteiden kierrätystavoitteiden tarvetta realistisesti saavutettavissa olevien tavoitteiden pohjalta. Samalla tulisi varmistaa, ettei niiden käytöstä aiheudu merkittäviä riskejä tai haittoja ihmisille, eläimille, kasveille, maaperälle tai ympäristölle.

Suomi pitää hyvänä komission tavoitetta lannan ravinteiden kierrätyksen tehostamisesta ja huomauttaa, että käsitellyn ja käsittelemättömän lannan erilainen kohtelu hidastaa toivottua kehitystä, aiheuttaa epätarkoituksenmukaista hallinnollista taakkaa käsitellyn lannan käyttäjille ja asettaa käyttäjät eriarvoiseen asemaan verrattuna käsittelemättömän lannan käyttöön sekä vaikeuttaa biotalouden tavoitteiden edistymistä. Siksi Suomi näkee, että käsitellyn lannan maanviljelykäyttö tulisi poistaa jätedirektiivin soveltamisalasta lannan käytön edistämiseksi biotalouden raaka-aineena ja ravinnevarantona, jos käyttö täyttää muun lainsäädännön vaatimukset. (E 14/2026 vp)

Toimintasuunnitelman ehdotus ravinteiden siirron edistämisestä ravinteiden ylijäämäalueilta vajausalueille on kannatettava. Suomi katsoo, että tämä voisi edistää ravinteiden tehokkaampaa hyödyntämistä ja pienentäisi samalla vesistöriskejä ravinteiden ylijäämäalueilla. Samalla vahvistettaisiin myös unionin ravinneomavaraisuutta.

Suomi pitää perusteltuna, että lannoitteiden kadmiumraja-arvot arvioidaan uudelleen ajantasaisen tieteellisen tiedon perusteella niin, ettei ihmisten ja ympäristön turvallisuutta vaaranneta. Suomi tukee komission lähestymistapaa, jonka mukaan raja-arvojen mahdollista alentamista EU-tasolla tarkastellaan käytettävissä olevan näytön pohjalta ottaen huomioon teknologiset valmiudet sekä lannoitteiden saatavuus, kohtuuhintaisuus ja huoltovarmuus.

Suomi tukee komission ehdotusta kierrätyslannoitteiden kysynnän ja markkinoiden vahvistamiseksi. Suomi toteaa kuitenkin, että sekoitevelvoite voi olla teknisesti vaikea toteuttaa ja joissain tapauksissa myös turvallisuusriski.

Suomi katsoo, että ravinteiden käyttöä voidaan tehostaa muun muassa täsmälannoituksen, digitaalisten työkalujen hyödyntämisen sekä agroekologisten ja uudistavan viljelyn menetelmien avulla.

Suomi kiinnittää huomiota, että kriteeristöä EU:n hiilenpoiston ja hiiliviljelyn sertifiointikehyksen (CRCF) mukaisille hankkeille ollaan vasta kehittämässä ja on vielä epäselvää, kuinka hyvin sen puitteissa toteutettavat hankkeet tukisivat lannoitteiden tehokkaampaa hyödyntämistä tai kierrätyslannoitteiden käyttöönottoa. Ehdotetun kohdennetun EU-tason hankehaun osalta valtioneuvosto näkee, että tulisi huolellisesti harkita onko tällainen haku tehokas tapa tukea viljelijöitä lannoitteiden tehokkaamman käytön edistämiseksi ja biopohjaisten tai vähähiilisten lannoitteiden korkeamman hinnan kompensoimiseksi. CRCF-asetuksen päivityksiin liittyen tarvitaan lisätietoa niiden vaikutuksista mukaan lukien vaikutukset biopohjaisten ja vähähiilisten lannoitteiden saatavuuteen ja markkinoihin.

Suomi pitää vihreän ammoniakin edistämistä keskeisenä lannoitesektorin kestävän siirtymän sekä EU:n strategisen autonomian ja huoltovarmuuden vahvistamisessa ja korostaa samalla lannoitteiden saatavuuden, kohtuuhintaisuuden ja toimivien markkinoiden turvaamista. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kilpailukykyisen päästöttömän energian saatavuutta, ennakoitavaa investointiympäristöä sekä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiorahoituksen kohdentamista tuotantoon ja infrastruktuuriin, samalla kun varmistetaan kysynnän kehittyminen, toimitusketjujen resilienssi ja siirtymän kustannustehokas toteutus.

Markkinoiden läpinäkyvyyden lisääminen

Suomi korostaa avoimen ja läpinäkyvän markkinadatan kehittämistä, jotta lannoitteiden saatavuus, hinnat ja volyymit ovat toimijoiden käytettävissä ja markkinat toimivat tehokkaammin. Suomi pitääkin tervetulleena sitä, että toimintasuunnitelmassa tehostetaan myös lannoitemarkkinoiden seurantakeskuksen toimintaa.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä komission tiedonannosta

Komission lannoitetoimintasuunnitelmaa koskevan tiedonannon taustalla ovat lannoitteiden kohonneet hinnat ja kohtuuhintaisten lannoitteiden saatavuuden heikentyminen Euroopassa vuodesta 2022 lähtien. Tällä hetkellä EU-alueen oma lannoitetuotanto kattaa noin 50-55 prosenttia lannoitteiden tarpeesta, ja loppu katetaan tuonnilla. Tiedonannon tavoitteena on turvata lannoitteiden saatavuus ja kohtuuhintaisuus EU:ssa vahvistamalla unionin strategista riippumattomuutta sekä edistämällä vähähiilisiä ja kiertotalouteen perustuvia ravinneratkaisuja. Lannoitteet ovat maatalous- ja elintarvikejärjestelmän kannalta kriittisiä tuotantopanoksia. Lannoitteiden saatavuuden tai kohtuuhintaisuuden häiriöt voivat heikentää maataloustuotannon kannattavuutta, vähentää tuotantopanosten käyttöä ja vaikuttaa elintarvikehuollon toimintavarmuuteen koko EU:n alueella. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että tiedonanto on merkittävä myös suomalaisen maataloustuotannon kilpailukyvyn, kannattavuuden ja tulevaisuudennäkymien kannalta. Suomessa lannoite- ja polttoainehintojen raju nousu on

aiheuttanut ongelmia maatilojen kannattavuudelle, kun tuottajahinnat eivät ole nousseet tuotantopanosten hintoja vastaavasti.

Komission tiedonannon mukaan lannoitetoimintasuunnitelmalla on kolme toisiaan vahvistavaa tavoitetta. Tavoitteena on parantaa lannoitteiden saatavuutta ja kohtuuhintaisuutta lyhyellä aikavälillä, vahvistaa EU:n avointa strategista autonomiaa ja resilienssiä lisäämällä kotimaista tuotantoa, kehittämällä ravinteiden hallintaa ja nopeuttamalla siirtymää pois fossiilisista sekä lisäksi lisätä läpinäkyvyyttä ja vuoropuhelua toimitusketjussa. Tavoitteiden toteuttamiseksi tiedonanto sisältää sekä lyhyen aikavälin että pidemmän aikavälin toimenpiteitä. Lyhyen aikavälin toimilla pyritään vastaamaan markkinoiden häiriöihin ja tukemaan viljelijöiden lannoitteiden saatavuutta, kun taas pidemmän aikavälin toimilla tavoitellaan EU:n lannoitealan kilpailukyvyn vahvistamista, riippuvuuksien vähentämistä sekä siirtymää vähähiilisempiin ja kiertotalouteen perustuviin ravinnejärjestelmiin. Maa- ja metsätalousvaliokunnan saamassa selvityksessä on korostettu, että lyhyen aikavälin tukitoimet ovat tärkeitä ja välttämättömiä akuutin kriisin hoidossa, mutta niillä ei tule korvata riippuvuuksia vähentävien strategisten toimenpiteiden edistämistä.

Lannoitemarkkinoiden toimivuus

Komission tiedonannossa todetaan, että EU:n lannoitemarkkinoita leimaavat epäsymmetria, pirstaleisuus, läpinäkyvyyden puute ja suhteellisen keskittynyt tuotanto. Komission vuonna 2022 perustama lannoitemarkkinoiden seurantakeskus on parantanut markkinoiden läpinäkyvyyttä julkaisemalla ajantasaista hinta- ja kauppatietoa, mutta se ei vielä tarjoa viljelijöille riittävää selkeyttä ja ennakoitavuutta hankintapäätöksiin. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää valtioneuvoston kannassa esitetyllä tavalla markkinoiden läpinäkyvyyden lisäämistä kannatettavana. Ajantasainen tieto lannoitteiden hinnoista, tuotannosta, varastotasosta ja toimitusketjujen tilanteesta tukee viranomaisten, yritysten ja alkutuottajien kykyä ennakoida häiriöitä sekä toteuttaa oikea-aikaisia varautumis- ja sopeutumistoimenpiteitä. Lannoitehintojen läpinäkyvyyttä, lannoitteiden liikkuvuutta ja hankintaa on helpotettava EU:n yhteismarkkinoilla. Valtioneuvoston kannan mukaisesti myös toimintasuunnitelmassa esitetty lannoitemarkkinoiden seurantakeskuksen toiminnan tehostaminen on tervetullutta.

Komission tiedonannossa korostetaan, että lannoitevalmisteille asetetut kansalliset vaatimukset EU-asetusten vaatimusten rinnalla vaikeuttavat lannoitteiden hankintaa sisämarkkinoilla, ja haasteet ovat erityisen merkittäviä vähähiilisten mineraalilannoitteiden ja biopohjaisten lannoitteiden kohdalla. Maa- ja metsätalousvaliokunnan saamassa selvityksessä todetaan nykyisen sääntelyn johtavan muun muassa tilanteisiin, joissa sama ainesosa voidaan hyväksyä lannoitekäyttöön yhdessä jäsenvaltiossa, mutta sen käyttö ei ole mahdollista toisessa jäsenvaltiossa kansallisten tulkintojen tai kansallisten säädösten eroavaisuuksien vuoksi. Tämä heikentää sisämarkkinoiden toimintaa ja on ristiriidassa EU:n kiertotalous- ja kilpailukykytavoitteiden kanssa. Maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan, jossa korostetaan johdonmukaisuutta myös EU:n omassa lainsäädännössä, ja pitää yleisesti tärkeänä komission pyrkimystä edistää sujuvaa ja ennakoitavaa sääntely-ympäristöä.

Valtioneuvoston kannan mukaan on perusteltua, että EU-lainsäädäntöön sisältyvät lannoitteiden kadmiumraja-arvot arvioidaan uudelleen ajantasaisen tieteellisen tiedon perusteella niin, ettei

ihmisten ja ympäristön turvallisuutta vaaranneta. Maa- ja metsätalousvaliokunta nostaa esiin, että kehysriihessä hallitus linjasi huoltovarmuuden vahvistamiseksi lannoiteasetuksen muutoksesta fosforilannoitteiden kadmiumin raja-arvoon liittyen. Raja-arvon muutoksen tavoitteena on turvata kotimaisen ruoantuotannon jatkuvuus ja huoltovarmuus poikkeuksellisessa markkina- ja tuotantotilanteessa. Kahden vuoden määräaikainen muutos kadmiumin raja-arvoon on tullut voimaan elokuussa 2026. Raja-arvo nousi samalle tasolle kuin Ruotsissa, mutta se on kuitenkin edelleen tiukempi kuin EU:n lannoitevalmisteasetuksen raja-arvo. Maa- ja metsätalousvaliokunnan saamassa selvityksessä on esitetty huolia siitä, miten kadmiumin raja-arvon nosto vaikuttaa pidemmällä aikavälillä ympäristöön, elintarvikkeille lainsäädännössä asetettuihin raja-arvoihin ja edelleen ihmisten terveyteen. Valiokunta pitää tärkeänä, että kadmiumin raja-arvon määräaikaisen muutoksen vaikutuksia niin lannoite- ja elintarvikemarkkinoihin kuin ympäristöön ja ihmisten terveyteen seurataan huolellisesti.

Komission tiedonannossa nostetaan lannoitemarkkinoihin liittyen esiin myös päästökauppadirektiiviin sisältyvä hiilirajamekanismi (Carbon Border Adjustment Mechanism, CBAM), joka on EU:n väline ehkäistä hiilivuotoa eli päästöjen ohjautumista EU:n ulkopuolelle. EU:n päästökauppa ja hiilirajamekanismi vaikuttavat lannoitteiden hinnoitteluun ja saatavuuteen, ja markkinoiden odotukset tulevista tuontiehdoista vaikuttavat hintoihin jo ennen muutosten voimaantuloa. Hiilirajamekanismin ja tullien ennakoitavuus onkin olennaista lannoitteiden hinnalle ja saatavuudelle. Päästökauppa ja hiilirajamekanismi luovat myös kannusteita puhtaan ammoniakin ja biopohjaisten lannoitteiden kotimaiselle tuotannolle. Lannoitteiden säilyminen CBAM:n soveltamisalassa on EU:n oman tuotannon ja tasapuolisen kilpailun turvaamiseksi tärkeää. Maa- ja metsätalousvaliokunta on aikaisemmissa lausunnoissaan korostanut tarvetta seurata CBAM-kustannusten välittymistä lannoitteiden ja elintarvikkeiden hintoihin, jotta vakaviin ruokaturvaa uhkaaviin tilanteisiin voidaan puuttua (ks. MmVL 25/2026 vp — U 60/2026 vp).

Lannoiteomavaraisuuden parantaminen ja ravinteiden käytön tehostaminen

Tiedonannossa esitetään useita keinoja EU:n lannoiteomavaraisuuden parantamiseksi keskipitkällä aikavälillä. Valtioneuvoston kannassa todetaan, että Suomi pitää tärkeänä EU:n lannoiteomavaraisuuden vahvistamista sekä kierrätyslannoitteiden että muiden lannoitteiden osalta. Ravinteiden kierrätyksen ja ravinnekierron osalta valtioneuvoston kannassa kannatetaan erityisesti pyrkimystä tehostaa typen ja fosforin käyttöä biotalouden järjestelmissä ja arvoverkoissa. Valtioneuvoston kannassa viitataan tältä osin myös EU:n biotalousstrategiaan ja sen uudistamisesta annettuun komission tiedonantoon, jota koskeneesta valtioneuvoston kirjelmästä maa- ja metsätalousvaliokunta on antanut lausunnon keväällä 2026 (MmVL 13/2026 vp — E 14/2026 vp). Valiokunta pitää tärkeänä valtioneuvoston kannassa esitettyä linjausta siitä, että mahdollisuutta eri säädösten rajapintojen selkeyttämiseen ja säädösten yhteen toimivuuden parantamiseen tulee tarkastella samanaikaisesti kierrätyslannoitteiden, biokaasun ja biometaanin osalta.

Komission tiedonannon mukaan EU:n lannoiteteollisuuden kustannusrakenne perustuu vahvasti energiaan, ja maakaasu muodostaa noin 70—80 prosenttia typpilannoitteiden tuotantokustannuksista. Myös maa- ja metsätalousvaliokunnan saamassa selvityksessä on korostettu, että kotimainen typpilannoitetuotanto ei yksin takaa omavaraisuutta, koska se on

riippuvainen tuontikriittisistä raaka-aineista, kuten ammoniakista ja maakaasusta. Suomessa typpilannoitteiden raaka-aineena käytetään edelleen merkittäviä määriä venäläistä ammoniakkia. Alkusyksystä 2026 hallitus ilmoitti käynnistävänsä selvityksen Suomen irtautumisesta fossiilisesta ammoniakista, ammoniakin huoltovarmuuden vahvistamisesta sekä puhtaan ammoniakin kotimaisen tuotannon ja käytön edellytyksistä. Samalla otetaan huomioon myös kierrätysravinteiden ja biokaasun edistäminen. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää näitä toimia lannoiteomavaraisuuden kasvattamiseksi erittäin tärkeinä.

Biokaasutuotanto mahdollistaa lannan ja muiden ravinnepitoisten biomassojen käsittelyn siten, että samalla tuotetaan uusiutuvaa energiaa ja ravinteet säilyvät hyödynnettävissä maataloudessa. Mädätysjäännöksen jatkojalostuksella voidaan tuottaa ravinnepitoisuudeltaan väkevämpiä ja paremmin kuljetettavia kierrätysravinnevalmisteita. Suomessa on jo esimerkkejä onnistuneesta bioenergian ja ravinteiden yhdistetystä tuotannosta maatiloilla. Maa- ja metsätalousvaliokunta on aikaisemmissa lausunnoissaan nostanut biokaasun tuotannon esiin myös esimerkkinä onnistuneesta ilmastotoimesta, joka voi palvella päästöjen vähentämistä maataloustoimialaa laajemmin ja joka samalla tukee maatilan kannattavuutta (MmVL 5/2026 vp — VNS 9/2025 vp). Tiedonannon mukaan komission tavoitteena on edistää ravinteiden kierrätystä, biokaasua, biometaania, biopohjaisia lannoitteita ja vihreää ammoniakkia. Kun Suomella on vahvaa osaamista näillä aloilla, voi toimintasuunnitelma tukea uuden teollisen liiketoiminnan syntymistä, investointeja, vientiä ja korkean jalostusarvon biotalousratkaisuja. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tärkeänä, että ravinteiden kiertoa ja biomassojen hyödyntämistä edistävien ratkaisujen kehittämistä voidaan jatkossakin tukea EU:n tutkimus-, innovaatio- ja investointivälineillä sekä tarvittaessa myös eurooppalaisella teollisuusyhteistyöllä.

Tiedonannon mukaan komissio tarkastelee osana lainsäädännöllisten pullonkaulojen kartoitusta myös mahdollisuutta rajata biokaasu- ja kompostointilaitoksissa käsiteltävä lanta jätepuitedirektiivin soveltamisalan ulkopuolelle. Valtioneuvoston selvityksessä huomautetaan, että käsitellyn ja käsittelemättömän lannan erilainen kohtelu hidastaa ravinteiden kierrätyksen tehostamista, aiheuttaa epätarkoituksenmukaista hallinnollista taakkaa käsitellyn lannan käyttäjille ja asettaa käyttäjät eriarvoiseen asemaan verrattuna käsittelemättömän lannan käyttöön sekä vaikeuttaa biotalouden tavoitteiden edistymistä. Maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyy valtioneuvoston kantaan ja katsoo, että käsitellyn lannan maanviljelykäyttö tulisi poistaa jätedirektiivin soveltamisalasta, jos käyttö täyttää muun lainsäädännön vaatimukset. Valiokunta pitää myös toimintasuunnitelman ehdotusta ravinteiden siirron edistämisestä ravinteiden ylijäämäalueilta vajausalueille kannatettavana. Suomessa lantaa muodostuu runsaasti kotieläintuotantoon keskittyneillä alueilla, minkä seurauksena osassa maata kertyy ravinteita pysyvästi enemmän kuin niitä poistuu, kun taas toisilla alueilla maaperä köyhtyy ja tarvitsee ulkoisia ravinnepanoksia.

Valtioneuvoston kannan mukaan Suomi tukee komission tavoitetta edistää fosforin ja typen talteenottoa orgaanisista jätevirroista sekä arvioida ravinteiden kierrätystavoitteiden tarvetta realistisesti saavutettavissa olevien tavoitteiden pohjalta. Fosfori on usein minimiravinne, joka rajoittaa kasvien sadontuottokykyä. Maa- ja metsätalousvaliokunta toteaa, että jätevesistä talteen otettu fosfori muodostaa merkittävän kansallisen ja eurooppalaisen ravinnevarannon. Fosforin talteenoton tulee olla osa EU:n strategista omavaraisuutta, kriittisten raaka-aineiden saatavuutta ja kiertotaloustavoitteita. Samalla komission tulee huolehtia siitä, että talteen otettujen

ravinteiden hyödyntämistä tukevat yhtenäiset markkinat ja ennustettava sääntely-ympäristö. Uudistetussa yhdyskuntajätevesidirektiivissä jätevedenpuhdistamoille on jo asetettu merkittäviä uusia velvoitteita ravinteiden poistoon, energianeutraaliuteen, haitta-aineiden käsittelyyn ja fosforin talteenottoon liittyen. Valiokunta katsoo, että EU:n tuottajavastuusta tulee huolehtia siten, että yhdyskuntien jätevesilietettä voidaan turvallisesti kierrättää ilman huolta vieraista aineista. Maa- ja metsätalousvaliokunta korostaa valtioneuvoston kannan mukaisesti, että tehostettaessa fosforin talteenottoa orgaanisista jätevirroista tulee varmistaa, ettei niiden käytöstä aiheudu merkittäviä riskejä tai haittoja ihmisille, eläimille, kasveille, maaperälle tai ympäristölle.

Komission tiedonannossa kiinnitetään myös huomiota lannoitteiden resurssitehokkaaseen käyttöön. Tiedonannon mukaan ravinteiden käytön tehostaminen edellyttää ravinnetehokkaiden viljelykäytäntöjen laajempaa käyttöönottoa, kuten täsmälannoitusta, digitaalisten työkalujen hyödyntämistä sekä agroekologisia ja uudistavan viljelyn menetelmiä. Ravinnetasojen seuraaminen ja lannoituksen entistä tarkempi kohdentaminen hyödyttää viljelijöitä suoraan säästöinä lannoitekustannuksissa. Valiokunta katsoo, että tätä on tehostettava myös tutkimuksen keinoin. Maa- ja metsätalousvaliokunnan saamassa selvityksessä on lisäksi nostettu esiin komission avaus hiilenpoistojen ja hiiliviljelyn sertifiointikehyksen (CRCF) hyödyntämisestä ravinteiden tehokkaamman käytön sekä kierrätettyjen, biopohjaisten ja vähähiilisten ravinnevalmisteiden käyttöönoton edistämisessä. CRCF-kehikko tarjoaa mahdollisuuden tunnistaa nykyistä paremmin myös kierrätysravinnevalmisteiden käyttöön liittyviä ilmasto- ja maaperähyötyjä osana sertifioitavia hiiliviljelytoimia. Valtioneuvoston kannassa todetaan, että CRCF-asetuksen päivityksiin liittyen tarvitaan lisätietoa niiden vaikutuksista biopohjaisten ja vähähiilisten lannoitteiden saatavuuteen ja markkinoihin.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Valiokunnan lausunto MmVL 28/2026 vp

Helsingissä 12.11.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Ritva Elomaa ps
varapuheenjohtaja Anne Kalmari kesk
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Veronika Honkasalo vas
jäsen Laura Huhtasaari ps (osittain)
jäsen Janne Jukkola kok
jäsen Teemu Kinnari kok
jäsen Milla Lahdenperä kok (osittain)
jäsen Anders Norrback r
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Jenna Simula ps
jäsen Timo Suhonen sd
jäsen Eerikki Viljanen kesk
jäsen Peter Östman kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina